

Televisions autonòmiques

Més enllà de l'antropologia

L'acord entre Jordi Garcia Candau i Joan Granados sobre el Canal Olímpic podria significar el reconeixement de la importància de la Televisió de Catalunya per TVE.

L'audiència del conjunt de les televisions de l'estat espanyol autonòmiques ronda els set milions de televidents.

ARXIU

Probablement, l'acord entre TVE i TV3 per a portar a terme el Canal Olímpic significarà un punt de partida de futures col·laboracions, però també pot tenir una altra lectura: TVE renuncia a tenir un canal en català, ja que la retransmissió que ha fet pel segon canal ha estat unificada per a tot l'estat i, per tant, en castellà. L'argument: racionalització de la despesa pública. Si fos així, al Principat les emissions en català a la televisió i la ràdio es farien pràcticament només des d'emissores pròximes a CiU, especialment si, com es rumoreja, la Generalitat es fes càrrec també de Ràdio 4 perquè, després de les Olimpíades, el govern socialista volgués tancar-la com ha fet a Mallorca i València.

Sembla que queden lluny els plantejaments que a principi de la dècada dels vuitanta van fer famós un alt directiu de TVE, segons el qual les televisions autonòmiques que aleshores anaven configurant-se havien de tenir un caràcter antropològic. Deu anys més tard, la majoria d'aquestes noves cadenes es troben en una situació saludable, entre altres motius, perquè han superat sàviament la temptació de la residualitat.

EL MARC LEGAL

La primera normativa legal sobre les te-

levisions autonòmiques a l'estat espanyol és la Llei de l'Estatut de Ràdio i Televisió del 10 de gener de 1980, tot i que en els estatuts d'autonomia d'Euskadi i de Catalunya, aprovats amb anterioritat (BOE del 22 de desembre de 1979), ja hi apareixen tipificades per primer cop. Aquesta tipificació és molt important, si tenim present que aquests estatuts d'autonomia tenen jurídicament el rang de Llei Orgànica.

Tanmateix, el govern tarda quatre anys a regular les concessions que l'Estatut de RTV preceptuava, per la qual cosa, quan això es produeix (gener del 1984), TV3 i Euskal Telebista ja feia mesos que funcionaven en una situació d'alegalitat. En tot cas, és important de remarcar algunes qüestions legals que fan entenedors determinats aspectes de les televisions autonòmiques: la titularitat estatal i el fet de ser objecte de concessió per part de l'estat. L'estat, en aquesta línia, vetllarà, doncs, per la territorialitat estricta de les noves cadenes que quedaran formalment circumscrites als límits de les comunitats autònomes. De tota manera, la lassitud a l'hora d'aplicar aquest principi ha estat variable: inflexible al País Valencià pel que fa a TV3 i tolerància, en alguns casos extrems, en altres comunitats o en la recepció de programes regionals de TVE fora del seu territori. El cas de TVE-Múrcia respecte al sud del País Valencià repre-

senta l'extrem oposat. No podem oblidar que TV3, segons l'Estudi General de Mitjans, havia aconseguit una audiència al País Valencià de 252.071 espectadors (8,3%) el 1989. Això sense que des de TV3 fessin res d'especial per aconseguir-ho, més aviat al contrari. Evidentment, la iniciativa de la societat civil valenciana preocupava el govern central que havia d'intentar per tots els mitjans al seu abast d'evitar que la televisió catalana es convertís en una autèntica televisió nacional dels PPCC. Algun dia sabrem del cert si el Canal 33 fou la moneda de canvi.

A partir del desenvolupament de l'Estatut de Ràdio i Televisió es produeix un autèntic *boom* pel que fa a la constitució d'ens radiotelevisius a les diverses comunitats autònomes. Algunes d'elles no deixaran de ser ens simbòlics sense cap mena d'operativitat per mancances pressupostàries o per manca de voluntat política dels respectius governs.

LA LLENGUA

Independentment de les funcions socials que han de tenir les televisions autonòmiques, en el cas de les comunitats amb llengua nacional pròpia, per mandat legal, han de contribuir a la seva normalització.

De fet, de les vuit emissores autonòmiques, sis emeten de manera monolingüe

Joan Granados, director general de la CCRTV. JORDI MOREIRA

en l'idioma propi de la comunitat: TVG, TV3, Canal 33, ETB-1, Canal Sur i TVM. El segon Canal d'Euskal Telebista ho fa en castellà i Canal 9 utilitza totes dues llengües en proporcions variables, segons les èpoques i amb criteris força discutits.

La polèmica de la llengua al Canal 9 ha estat força tractada pels mitjans de comunicació. Per tant, em limitaré a recordar el resultat d'una enquesta feta entre universitaris i publicada pels diaris *Levante* i *Información* el 9 de febrer de 1989. El 85% dels enquestats manifestava que preferia la televisió en valencià. Per altra banda, en la mateixa enquesta quedava clar que el 97% dels entrevistats considerava un atemptat cultural i una humiliació per als valencians la supressió de TV3 en aquestes comarques.

Pel que fa al segon canal basc, les raons de la utilització del castellà són molt diferents i fan referència, bàsicament, a la distinta situació de l'euskera en el seu propi territori i a la dificultat de comprensió que aquest idioma presenta per als no *euskaldunak*: només un 25% de la població domina l'idioma nacional. Això fa que l'audiència del primer canal d'ETB no arribi al 10%, percentatge que contrasta amb la de TV3, que supera de llarg el 40%, del Canal 9, TVG o Canal Sur que pugen més amunt del 30% o, fins i tot, del segon canal de la mateixa televisió basca, que supera el 20% de l'audiència. En una situació marginal es troben TeleMadrid, el Canal 33, tot i que, en aquest darrer cas, l'audiència és molt variable en funció de la programació que ofereix: baixa en els programes culturals, per definició minoritaris, i francament elevada quan es tracta de

retransmissions esportives. En tot cas, l'audiència del conjunt de les televisions autonòmiques ronda els set milions de televidents, xifra prou significativa per a ser tinguda present a l'hora de distribuir el pastís publicitari.

D'aquí ve l'oposició frontal que han presentat les televisions privades a la federació de televisions autonòmiques que inclou, a més dels aspectes estrictament relacionats amb la programació (adquisició conjunta de programes, etc.), la contractació conjunta d'espais publicitaris, la qual cosa podria desvirtuar la preceptiva funció social d'aquestes televisions i convertir-les en un model més proxí als canals comercials que no als de titularitat pública. Tanmateix, en els casos d'emissió en les llengües minoritzades de l'estat, el

especialment en el cas català, que arriba aproximadament a les dues terceres parts del pressupost anual i que se situa en una xifra que ronda els 10.000 milions de pessetes, quantitat no gens espectacular, si tenim present que les tarifes publicitàries de TV3 en hores de màxima audència s'enlaira més enllà del mig milió de pessetes per cada bloc de 20 segons, just el doble que la televisió gallega i quasi quatre vegades més que Euskal Telebista. La televisió valenciana se situaria en un nivell intermedi. De totes maneres, el cost de l'anunci per espectador (per impacte, en argot publicitari) més econòmic és precisament el de la televisió catalana, simplement perquè és la que més audiència té. En aquests moments, fer arribar un missatge publicitari a cada televident de TV3 costa aproximadament cinquanta cèntims, vuit vegades menys que no pel primer canal de la televisió basca, que es troba en l'altre extrem pel que fa el nombre de televidents.

Sigui com sigui, entre la concepció més estricta de les televisions autonòmiques com un servei públic amb finalitat social i la reconversió *de facto* d'aquests canals en succedanis de les televisions comercials hi ha un terme mitjà que és aquell en què, probablement, residiria el secret de la viabilitat de les televisions autonòmiques, allunyades de les estridències de la majoria de televisions privades i de la programació de caire antropològic -i per tant marginal- que alguns haurien volgut per a elles.

Santiago Cucurella

Jordi Garcia Candau, director general de RTVE. RAFA GIL

simple fet d'un increment de l'audiència ja té una funció social important en la contribució a la normalització de l'idioma propi. Quan això no és així, l'explicació de l'increment de l'audiència per part d'una emissora pública amb finalitats estrictament comercials es fa difícil.

EL FINANÇAMENT

El gruix del finançament dels canals autonòmics prové de l'erari públic: 79.278.700.000 ptes., entre 1982 i 1989, els anys de l'entrada en funcionament de les sis cadenes. D'aleshores ençà, l'aportació de les respectives administracions ha superat els 30.000 milions anuals, quantitat que varia en funció dels ingressos per publicitat de cada cadena. L'aportació per aquest concepte no és gens menyspreable,

Fabregat, director general de RTVV. RAFA GIL